

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЧЕРНІГІВСЬКИЙ КОЛЕГІУМ»
імені Т.Г. Шевченка

Кафедра мистецьких дисциплін

СИЛКО РОМАН МИКОЛАЙОВИЧ

**МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ХУДОЖНЬОЇ
КУЛЬТУРИ**

Методичні рекомендації до практичних занять для студентів
спеціальності 014 Середня освіта (музичне мистецтво)

Обговорено і рекомендовано на
засіданні кафедри мистецьких дисциплін
протокол №1 від 06.09.2018 р.

Чернігів
2018

УДК 75(072)
ББК Щ14я73
С 36

Рецензенти:

Руденченко А.А. - доктор педагогічних наук, доцент, декан факультету декоративно-прикладного мистецтва Київської державної академії декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука.

Кошель А.П. – кандидат педагогічних наук, ст.викладач кафедри дошкільної та початкової освіти Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка

Р.М. Силко

С 36 **Методика викладання художньої культури:** Методичні рекомендації до практичних занять для студентів спеціальності 014 Середня освіта (музичне мистецтво) / Р.М.Силко. – Чернігів: НУЧК, 2018. – 45 с.

До посібника увійшли теоретичні та методичні матеріали для полегшення підготовки студентів до практичних занять з методики викладання художньої культури та підвищення їх ефективності.

Рекомендовано до друку вченою радою факультету дошкільної, початкової освіти і мистецтв Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка (протокол № 2 від 24.10.2018 р.)

© НУЧК 2018

© Р.М.Силко, 2018

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА.....	4
I. ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ХУДОЖНЬОЇ КУЛЬТУРИ».....	
1.1 Тематичний план навчальної дисципліни.....	6
1.2 Структура навчальної дисципліни.....	11
1.3 Методи поточного та підсумкового контролю.....	13
II. ТЕМАТИКА ТА МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ.....	
2.1 Сутність поняття «Художня культура».	
2.2 Суть, мета і завдання художньої освіти школярів	
2.3 Особливості шкільних навчальних програм з художньої культури.	
2.4 Психолого-педагогічні передумови художньо-естетичного виховання школярів.	
2.5 Особливості уроків художньої культури.	
2.6 Загальна характеристика світової художньої культури.	
2.7. Художня культура Давніх цивілізацій.	
2.8 Художня культура України.	
2.9. Художня культура епохи Середньовіччя	
2.10 Художня культура епохи Відродження	
2.11 Художня культура Нового часу	
2.12 Художня культура 19 ст.	
2.13 Художня культура 20 та 21 ст.	
2.14 Методика подачі художнього образу	
2.15 Методи організації навчально-пізнавальної діяльності учнів на уроках художньої культури.	
2.16 Методика викладання художньої культури в 9 класі.	

2.17 Методика викладання художньої культури в 10 класі.	
2.18 Методика викладання художньої культури в 11 класі	
2.19 Методика позакласної роботи з художньої культури	
IV. ПЕРЕЛІК ЕКЗАМЕНАЦІЙНИХ ПИТАНЬ.	
V. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА	

ПЕРЕДМОВА

Методичні вказівки створені на основі програми вивчення вибіркової навчальної дисципліни «Методика викладання художньої культури», яка складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістрів спеціальності «Середня освіта (музичне мистецтво)»

Предметом вивчення навчальної дисципліни є методичні аспекти викладання художньої культури в загальноосвітній школі.

Міждисциплінарні зв'язки: навчальна дисципліна пов'язується з вивченням таких дисциплін: методика музичного виховання, методика організації позакласної музично-виховної роботи, сценарно-режисерська розробка музично-виховних заходів, розробка, організація та проведення мистецьких заходів.

Метою курсу є оволодіння основами методики викладання художньої культури в загальноосвітньому навчальному закладі.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни є:

- 1) розкриття теоретико-методологічних основ художньої освіти школярів;
- 2) розкриття науково-методичних засад викладання
- 3) засвоєння методики викладання художньої культури в початковій та основній школі.

Після закінчення вивчення навчального курсу студенти повинні **знати**:

- особливості художньої культури як складової частини духовної культури суспільства, його пізнавальні та виховні можливості;
- теоретичні основи методики викладання художньої культури в загальноосвітніх закладах;
- суть, мету і завдання художньої освіти школярів;
- педагогічну спадщину відомих діячів художньої культури, програми з художньої культури в школі;
- особливості проведення уроків художньої культури, вимоги до сучасного уроку художньої культури;

- основну спеціальну монографічну, науково-теоретичну і методичну літературу з художньої культури.

ВМІТИ:

- вирішувати педагогічні, навчально-виховні, художньо-творчі завдання з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей учнів, їх художньо-культурної підготовки;

- розвивати у процесі занять художній-творчі здібності дітей;

- творчо проводити уроки художньої культури у відповідності з метою, завданнями і принципами художньо-освітньої роботи в школі;

- аналізувати, узагальнювати й використовувати в своїй роботі передовий педагогічний досвід у царині художньої освіти школярів, критично оцінювати результати власної педагогічної діяльності, творчо підходити й впроваджувати нові методики, програми й ідеї.

Викладання дисципліни «Методика викладання художньої культури» передбачає лекції та практичні заняття, які забезпечують формування стійких знань та умінь для здійснення професійного навчання дисципліни «Художня культура. Важлива роль відводиться самостійній підготовці студентів, у ході якої опрацьовується додаткова література, виконуються реферати на запропоновані теми, курсові проекти. Для активізації самостійної та творчої ініціативності студентів пропонується виконання індивідуальних та колективних творчих завдань.

Запропоновані методичні вказівки призначені для підготовки до практичних занять та самостійної роботи студентів з дисципліни «Методика викладання художньої культури» і сприятимуть більш ґрунтовному вивченню курсу.

I. ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ХУДОЖНЬОЇ КУЛЬТУРИ»

1.1 Тематичний план навчальної дисципліни.

Модуль 1

Теоретичні основи викладання художньої культури

Тема 1. Вступ до курсу «Методика викладання художньої культури».

Мета та завдання курсу. Предмет вивчення навчальної дисципліни. Основні вимоги щодо підготовки до практичних занять. Особливості вивчення навчальної дисципліни. Взаємозв'язок уроків музичного мистецтва, предметів естетичного циклу та уроків художньої культури. Взаємозв'язок початкової, основної та старшої школи в контексті викладання художньої культури. Особистість вчителя як об'єднуючої ланки у формуванні духовної культури школярів.

Тема 2. Сутність поняття «художня культура».

Поняття «культура» та її основні характеристики. Культура як соціальне явище. Культура як особистісна якість особистості. Духовна культура та її складові. Поняття художньої культури. Загальні та специфічні риси. Формування художньої культури та естетичний розвиток дітей у загальноосвітній школі. Взаємозв'язок різних видів мистецтв, їх основні характеристики. Відображення картини світу, внутрішнього світу людини як складова мистецької діяльності. Характеристика тріади: творець – твір – реципієнт. Соціальні умови як визначальний фактор творчості митців. Суб'єктивні та об'єктивні моменти у сприйманні творів мистецтва. Особливості художнього сприймання. Загальне поняття про цінність та ціннісне ставлення до дійсності та творів мистецтва.

Тема 3. Суть, мета і завдання художньої освіти школярів.

Художня освіта – стратегія розвитку на Україні. Формування духовної культури особистості школярів як основна мета художньої освіти. Роль художньо-естетичного виховання у загальноосвітній школі. Основні завдання художньої освіти дітей. Міждисциплінарні зв'язки у здійсненні художньої освіти дітей. Принципи художньої освіти. Специфічні методи художньої освіти.

Тема 4. Особливості шкільних навчальних програм з художньої культури.

Характеристика програм з художньої культури. Аналіз основних складових. Визначення відмінностей та спільних рис. Характеристика мистецького матеріалу.

Тема 5. Психолого-педагогічні передумови художньої освіти учнів.

Вікові та психологічні особливості учнів старшої школи. Розвиток художньої сприймання учнів 9-11 класів. Розвиток емоційної сфери школярів на уроках художньої культури. Розвиток інтелектуальної сфери учнів на уроках художньої культури. Розвиток творчих здібностей на уроках художньої культури. Взаємозв'язок емоційного та мисленнєвого елементів у процесі художнього сприймання на уроках художньої культури.

Тема 6. Особливості уроків художньої культури.

Сучасні вимоги до підготовки уроків художньої культури. Роль вчителя на уроках художньої культури. Традиційні уроки художньої культури. Специфіка нетрадиційних форм уроків художньої культури. Використання активних форм і методів навчання на уроках художньої культури. Застосування методу проекту на уроках художньої культури. Основні принципи проведення уроків художньої культури. Структура уроків художньої культури. Визначення мети та завдань уроків художньої культури. Використання сучасних технологій на уроках художньої культури.

Модуль II.

Історичні аспекти світової художньої культури

Тема 1. Загальна характеристика світової художньої культури.

Світова художня культура як соціальне явище, як відображення суспільно-історичних умов історичної епохи. Види мистецтва та їх особливості. Способи відображення дійсності різних видів мистецтв. Основна періодизація розвитку мистецтва.

Тема 2. Художня культура Давніх цивілізацій.

Характеристика Давніх цивілізацій. Зародження різних видів мистецтв. Основні теми відображення дійсності. Специфіка відображення дійсності у різних народів. Древні культура Давнього Сходу. Художня культура Африки. Особливості художньої культури Єгипту. Епоха Античності та її художньо-естетичні здобутки.

Тема 3. Художня культура України.

Ранні знахідки культурних традицій України. Культурна спадщина Трипільської культури. Характеристика культурних цінностей Київської Русі. Розвиток художньої культури 15-17 ст. Основні досягнення. Виникнення театральних дійств та їх розвиток. Розвиток художньої культури 18 ст. Розвиток художньої культури у 20 столітті. Сучасне українське мистецтво.

Тема 5. Художня культура епохи Відродження.

Розвиток різних видів мистецтв у зазначений період. Основні теми, особливості передачі художнього образу. Представники.

Тема 6. Художня культура Нового часу та Просвітництва.

Розвиток різних видів мистецтв у зазначений період. Основні теми, особливості передачі художнього образу. Представники.

Тема 7. Художня культура 19 ст.

Розвиток різних видів мистецтв у зазначений період. Основні теми, особливості передачі художнього образу. Представники.

Тема 8. Художня культура 20 та 21 ст.

Розвиток різних видів мистецтв у зазначений період. Основні теми, особливості передачі художнього образу. Представники.

Модуль III.

Методичні аспекти викладання художньої культури

Тема1. Методика подачі художнього образу.

Поняття «художній образ». Способи передачі художнього образу у відповідності до виду мистецтва. Особливості сприймання художнього образу та його «розкодування». Етапи залучення школярів до сприймання художнього образу. Роль методів наведення на художній образ. Роль оцінки та розвиток критичного мислення.

Тема2. Методи активізації навчально-пізнавальної діяльності на уроках художньої культури

Методи організації навчально-пізнавальної діяльності учнів на уроках художньої культури. Методи стимулювання навчально-пізнавальної діяльності на уроках художньої культури. Методи контролю на кроках художньої культури.

Тема3. Методика викладання художньої культури у 9 класі.

Вікові особливості учнів 9 класів у контексті їх залучення до постановки музично-виховних заходів. Подача художнього образу у 9 класі. Методика залучення до різних видів мистецтв.

Тема4. Методика викладання художньої культури у 10 класі.

Вікові особливості учнів 10 класів у контексті їх залучення до постановки музично-виховних заходів. Подача художнього образу у 10 класі. Методика залучення до різних видів мистецтв.

Тема5. Методика викладання художньої культури у 11 класі.

Вікові особливості учнів 11 класів у контексті їх залучення до постановки музично-виховних заходів. Подача художнього образу у 11 класі. Методика залучення до різних видів мистецтв.

Тема 6. Методика позакласної роботи з художньої культури.

Взаємозв'язок уроків та позакласної роботи. Основні форми художньо-мистецьких заходів. Особливості їх підготовки.

1.2 Структура навчальної дисципліни.

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1												
<i>Теоретичні основи художньої культури</i>												
Тема 1. Вступ до курсу «Методика викладання художньої культури.	2	2		-	-	-	2	2				
Тема 2. Сутність поняття «Художня культура».	12	2	2	-	-	8	2	2				
Тема 3. Суть, мета і завдання художньої освіти школярів	10	2	2			6	2	2				
Тема 4. Особливості шкільних навчальних програм з художньої культури.	8	2	2			4	14		2			12
Тема 5. Психолого-педагогічні передумови художньо-естетичного виховання школярів.	8	2	2			4	8	2				6
Тема 6. Особливості уроків художньої культури.	16	4	4			8	6		2			4
Разом за змістовим модулем 1	56	14	12	-	-	30	34	8	4			22

Змістовий модуль 2. <i>Історичні аспекти світової художньої культури.</i>												
Тема 1. Загальна характеристика світової художньої культури.	8	2	2	-	-	4	8					8
Тема 2. Художня культура Давніх цивілізацій.	8		2			6	12					12
Тема 3. Художня культура України.	8		2			6	10					10
Тема 4. Художня культура епохи Середньовіччя	8		2			6	8					8
Тема 5. Художня культура епохи Відродження	8		2			6	14					14
Тема 6. Художня культура Нового часу	8		2			6	8					8
Тема 7. Художня культура 19 ст.	8		2			6	8					8
Тема 8. Художня культура 20 та 21 ст.	8		2			6	10					10
Разом за змістовим модулем 2	64	2	16			46	78					78
Змістовий модуль 3. <i>Методичні аспекти викладання художньої культури</i>												
Тема 1. Методика подачі художнього образу	8	2	2			4	8	2				6
Тема 2. Методи організації навчально-пізнавальної діяльності учнів на уроках художньої культури	12	4	2			6	12	2	2			8
Тема 3. Методика викладання художньої культури	10	2	2			6	12		2			10

в 9 класі												
Тема 4. Методика викладання художньої культури в 10 класі	10	2	2			6	12		2			10
Тема 5. Методика викладання художньої культури в 11 класі	10	2	2			6	12		2			10
Тема 6. Методика позакласної роботи з художньої культури	10	2	2			6	12					12
Разом за змістовим модулем 3	60	14	12			34	68	4	8			56
Усього годин	180	30	40	-	-	110	180	12	12			156

1.3. Методи поточного та підсумкового контролю.

Індивідуальне опитування дає можливість перевірити ступінь засвоєння знань студентами, здатність до аргументації та сформованість мовленнєвих навичок. Студент має можливість логічно та доказово висловити власну думку щодо обговорюваних на практичних заняттях питань.

Експрес-опитування проводиться на початку або в кінці заняття для актуалізації опорних знань, засвоєних студентом. Оцінюючи відповідь, викладач має керуватися такими критеріями: змістовність, правильність та чіткість відповіді.

Виконання практичних завдань проводиться на занятті за допомогою використання ігрових та інтерактивних методів навчання. Проблемні питання чи ситуації вирішуються у мікрогрупах. Студенти мають можливість організувати обговорення у формі дискусії. Оцінюючи виконання практичних завдань, викладач керується такими критеріями: творчий підхід до вирішення проблеми, нестандартність прийняття рішень, самостійність та правильність обґрунтування.

Письмова робота за результатами модульного контролю. Відповідно до програми навчальної дисципліни викладач проводить письмові роботи за результатами вивчення кожного змістового модуля. Кожна письмова робота може включати теоретичні питання та практичні завдання. Питання письмової роботи охоплюють всі теми відповідного змістового модуля.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) – написання відповіді на поставлені проблемні питання у формі есе, реферату, написання анотацій до статей.

Індивідуальні навчально-творчі завдання (ІНТЗ) – самостійна індивідуальна робота студента, що охоплює: складання поурочних планів-конспектів до уроків художньої культури, виготовлення наочності, підбір

відео- та аудіо матеріалів до відповідної теми уроків, складання колекцій репродукцій творів різних видів мистецтв різних культур та народів.

Колективні навчально-творчі завдання (КНТЗ) – самостійна колективна робота студентів, що полягає у розробці та постановці позаурочних мистецько-художніх заходів з художньої культури.

Підсумкова контрольна робота проводиться за результатами вивчення всіх змістових модулів. Вона включає одне теоретичне (усна відповідь за питанням) та одне практичне завдання (підготовка фрагменту уроку або вирішення проблемної ситуації).

II. ТЕМАТИКА ТА МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

2.1 Сутність поняття «Художня культура».

Мета: сформувати уявлення про художню культуру як один з найважливіших компонентів духовної культури людства, її структуру.

План заняття

1. Зміст поняття художня культура.
2. Мистецтво як феномен культури.
3. Тенденції розвитку сучасного мистецтва.

Методичні рекомендації щодо вивчення питань теми.

Результатом заняття має усвідомлення особливостей художньої культури як одного з найважливіших компонентів духовної культури людства. Студенти мають зрозуміти, що художня культура – це культура виробництва мистецтва, культура його розповсюдження, пропаганди, культура його сприйняття, розуміння, культура насолоди мистецтвом. Окрім того глибшому розумінню феномену художньої культури має стати розбір трьох її основних підсистем: 1) художнє виробництво та його суб'єкти, 2) художнє споживання та його суб'єкти, 3) репродукування, тиражування та розподіл вже створених художніх цінностей.

Результатом розбору другого питання має стати усвідомлення і розуміння мистецтва як необхідного суспільства фактору гармонійного поєднання матеріального та духовного начал, цивілізації та культури. Аналіз генезису мистецтва, формування його видової структури дозволить студентам піднятися на вищий рівень розуміння феномену мистецтва, наблизитись до розуміння його суті. Тут же має відбутися розбір жанрово-видової структури мистецтва, що наблизить студентів до усвідомлення безкінечності та багатогранності мистецтва.

Третє питання присвячене розгляду тенденцій розвитку сучасного мистецтва: модернізм та постмодернізм. Аналіз сучасного стану мистецтва

дозволить побачити це мистецтво очима сучасника, відчуті всі тенденції його розвитку на собі.

Питання для самоконтролю

1. Розкрийте зміст поняття “художня культура”.
2. Що таке актуальний вид мистецтва?
3. Які види мистецтва Ви знаєте? Коротко охарактеризуйте їх.
4. Що таке модернізм у культурі? У чому виявились творчі прагнення (устремління) мистецтва модернізму, його спрямованість у майбутнє?
6. Які загальні тенденції сучасного постмодернізму?

Практичні завдання

1. Проаналізувати три основні підсистеми художньої культури, виділити спільні та відмінні риси.
2. Охарактеризувати основні види мистецтва, їх особливості та засоби виразності.
3. Здійснити порівняльний аналіз розвитку мистецтва у періоди модернізму та постмодернізму.

Рекомендована література:

Основна: 1, 5, 12.

Додаткова: 8.

Тематика рефератів:

1. Художня культура як один з найважливіших компонентів духовної культури людства.
2. Просторові види мистецтва.
3. Синтетичні види мистецтва.
4. Модернізм та постмодернізм у мистецтві ХХ століття.

2.2 Суть, мета і завдання художньої освіти школярів.

Мета: ознайомити студентів з поняттям мистецька освіта, її функціями, філософськими засадами та сучасними тенденціями розвитку.

План заняття

1. Поняття мистецької освіти, її філософські засади.
2. Функції мистецької освіти.
3. Сучасні тенденції мистецької освіти.

Методичні рекомендації щодо вивчення питань теми.

Запропонована тема є основою викладання мистецьких дисциплін взагалі й художньої культури зокрема. Студенти повинні усвідомити, що мистецька освіта має всі ознаки освіти у освоєнні знань і навичок, забезпечує передачу накопиченого і певним чином відібраного людського досвіду, який зберігається в культурі нації, народу, людства. Необхідно розмежовувати загальну мистецьку освіту та спеціальну (професійну). Таким чином мистецька освіта забезпечує повноту охоплення наявної загальної і художньої культури. Слід окреслити основні засади мистецької освіти – гуманістичне спрямування, творча компетентність, культурологічний та поліхудожній підходи.

Друге питання допомагає усвідомити роль мистецької освіти у суспільстві через розкриття її основних функцій. Так, до основних функцій мистецької освіти належать: виховна, пізнавальна, розвивальна, гедоністична, комунікативна. Розкриття особливостей кожної із зазначених функцій допоможе студентам усвідомити сутність мистецької освіти взагалі та здійснення викладання художньої культури зокрема.

Третє питання присвячене розгляду сучасних тенденцій мистецької освіти. Це дозволить студентам усвідомити шляхи реалізації викладання художньої культури в сучасних умовах. Важливими тенденціями розвитку мистецької освіти на сучасному етапі визнають: гуманізацію і гуманітаризацію; соціокультурну відповідність і перенесення акценту з навчальної діяльності на навчально-пізнавальну, художню; перехід від

репродукування до розуміння, осмислення; створення умов для самореалізації; педагогічну взаємодію, співробітництво.

Питання для самоконтролю

1. Розкрийте зміст поняття “мистецька освіта”.
2. Схарактеризуйте основні функції мистецької освіти?
3. Проаналізуйте сучасні тенденції розвитку мистецької освіти.

Практичні завдання

1. Проаналізувати філософські засади мистецької освіти.
2. Розкрити особливості реалізації основних функцій мистецької освіти у навчально-виховному процесі.
3. Розкрити сучасні тенденції розвитку мистецької освіти.

Рекомендована література:

Основна: 3, 7, 10.

Додаткова: 5, 7.

Тематика рефератів:

1. Прогностичні тенденції розвитку мистецької освіти.
2. Взаємодоповнення суміжних середовищ: особистісного, етнокультурного та середовища навчального закладу у мистецькій освіті.
3. Системний підхід у викладанні мистецьких дисциплін.

2.3 Особливості шкільних навчальних програм з художньої культури.

Мета: ознайомити студентів з різними підходами у плануванні та реалізації вивчення художньої культури у школі.

План заняття

1. Вивчити й проаналізувати загальну структуру програм з художньої культури.
2. Вивчити й проаналізувати пояснювальну записку до програм з художньої культури.
3. Вивчити і проаналізувати тематичний план.
4. Вивчити і проаналізувати змістовну частину програми.

Методичні рекомендації щодо вивчення питань теми.

Результатом практичного заняття має стати розуміння відмінностей та спільних рис різних підходів до викладання художньої культури, що їх репрезентують програми навчальних дисциплін різних авторів для різних класів.

В результаті аналізу студентам необхідно буде заповнити такі таблиці:

1. Аналіз структури навчальних програм з художньої культури

Структурні частини програми	Наявність у навчальних програмах з художньої культури		
	Медіакультура	Художня культура України	Зарубіжна художня культура
1. Пояснювальна записка			
2. Перелік знань і умінь			
3. Тематичний план			
4. Змістовна частина програми			
5. Список літератури			

2. Аналіз пояснювальної записки

Структура пояснювальної записки	Медіакультура	Художня культура України	Зарубіжна художня культура
1. Актуальність дисципліни			
2. Мета курсу			
3. Завдання курсу: навчальні розвиваючі			

виховні			
4. Обсяг годин на рік і на тиждень			
5. Варіативність			
6. Особливості викладання окремих розділів			
7. Характеристика матеріально-технічної бази			
8. Вимоги до кваліфікації вчителя			

3. Аналіз тематичного плану

Структура тематичного плану	Медіакультура	Художня культура України	Зарубіжна художня культура
1. Перелік розділів і тем			
2. Загальний обсяг годин, з них: теоретичних практичних			

4. Аналіз змістовної частини програм з художньої культури

Структурні частини програми	Наявність у навчальних програмах з художньої культури		
	Медіакультура	Художня культура України	Зарубіжна художня культура
1. Виділення назв розділів			
2. Виділення назв поурочних тем			
3. Наявність плану до кожної теми			
4. Орієнтовний перелік практичних і семінарських занять після розділів			
5. Зміст практичної і самостійної роботи після тем і розділів			

Питання для самоконтролю

1. Розкрийте особливості програми «Медіакультура».
2. Розкрийте особливості програми «Художня культура України».
3. Розкрийте особливості програми «Зарубіжна художня культура».

Рекомендована література:

Основна: 5, 6, 8, 12.

Додаткова: 8, 9.

2.4 Психолого-педагогічні передумови художньо-естетичного виховання школярів.

Мета: ознайомити студентів з поняттям мистецька освіта, її функціями, філософськими засадами та сучасними тенденціями розвитку.

План заняття

1. Поняття художньо-естетичного виховання.
2. Теоретичні засади естетичного виховання підлітків.
3. Психологічні аспекти художньо-естетичного виховання школярів.

Методичні рекомендації щодо вивчення питань теми.

Важливим є розуміння самого поняття «художньо-естетичне виховання» як збірного, синтетичного та досить складного явища. Студенти мають усвідомити, що художньо-естетичне виховання покликане, з одного боку, розширювати й поглиблювати знання учнів у галузі історії та теорії мистецтва, а з іншого – розвивати їхні здібності до художньої творчості; у цьому полягає його основне завдання. Художньо-естетичне виховання неможливе поза освоєнням системи цінностей, що існують або розвиваються у цьому суспільстві. Пізнати ці цінності можна через мистецтво, через особистісне ставлення до художніх творів.

Друге питання допомагає усвідомити важливе розуміння категоріальних структурних складових естетичного виховання, що характерні для підлітків. Засадами естетичного виховання є художньо-естетична культура підлітка, рівень його естетичної свідомості. Чи не найголовнішою ідеєю виховання школярів (у тому числі й підлітків) у сучасних умовах є місія педагогізації художньо-естетичного середовища. Йдеться про установаження контактів безпосередньо з тими людьми, які залучаються до розв'язання виховних проблем; здійснення самоаналізу й самооцінювання власної діяльності, своїх можливостей у досягненні поставлених цілей, пов'язаних із задоволенням художньо-естетичних потреб та інтересів.

Третє питання присвячене розгляду психологічних аспектів художньо-естетичного виховання школярів. Студенти мають зрозуміти психологічний механізм естетичного виховання та впливу мистецтва на особистість. Найважливішою і найскладнішою психологічною проблемою у цьому аспекті є феномен художнього сприймання. Важливим повинно стати розуміння того, що спроможність до сприйняття мистецтва і пізнання його не дана людині від природи, вона формується і розвивається у процесі тривалого системного виховання.

Питання для самоконтролю

1. Розкрийте зміст поняття “художньо-естетичне виховання”.
2. Схарактеризуйте основні педагогічні засади художньо-естетичного виховання.
3. Розкрийте основні психологічні аспекти художньо-естетичного виховання.

Практичні завдання

1. Проаналізувати погляди педагогів на проблему художньо-естетичного виховання.
2. Розкрити особливості реалізації основних педагогічних засад художньо-естетичного виховання.
3. Проаналізувати основні психологічні аспекти художнього сприймання.

Рекомендована література:

Основна: 1, 2, 8.

Додаткова: 1, 3, 7, 8

Тематика рефератів:

1. Засади художньо-естетичного виховання в Україні.
2. Л.С. Виготський про художнє сприймання.

2.5 Особливості уроків художньої культури.

Мета: ознайомити студентів з унікальними особливостями уроку художньої культури; навчити створювати сценарій уроку .

План заняття

1. Особливості уроку художньої культури у ЗОШ.
2. Визначення теми та ідеї уроку художньої культури.
3. Структура уроку СХК.

Методичні рекомендації щодо вивчення питань теми.

Студентам необхідно усвідомити специфіку уроків художньої культури, яка полягає у безперечній спорідненості до творів синтетичного мистецтва (театру, кіно, художньої телевізійної публіцистики). Важливим є набуття уміння долати дискретність, об'єднувати елементи уроку у єдине художньо-педагогічне дійство. Для цього слід використовувати метод художньо-педагогічної драматургії. Глибоке розкриття теми, захоплення нею учнями залежить від рівня драматургічної єдності, цілісності, органічного поєднання художньої форми та педагогічного змісту інформації.

Друге питання присвячене дуже важливій частині будь-якого уроку художньої культури – визначення теми та ідеї уроку. Майбутні вчителі мають зрозуміти, що цілісність впливу на свідомість дитини залежить від врівноваження таких елементів драматургії, як тема, ідея та композиція уроку. Розкриття певної теми залежить цілком від особистості вчителя. Навіть, якщо припустити, що перелік творів мистецтва буде суворо регламентовано, це не завадить викладачеві розв'язати цю проблему оригінально та самобутньо. Необхідно усвідомити, що етап визначення ідеї уроку передуює іншим: створення власної моделі ставлення до певної теми, окреслення різних боків її розуміння, виявлення потенції до майбутньої драматургічної розробки, - все це стає першим щаблем до створення сценарію, або плану – конспекту заняття.

Третє питання присвячене структурі уроку художньої культури, підготуванню плану-конспекту заняття. Особливу увагу при створенні

сценарію вчитель має приділяти процесу врівноваження художнього та педагогічного. Головні етапи традиційного уроку (організаційний момент, актуалізація опорних та набутих знань, виклад нового матеріалу, перевірка домашнього завдання, тощо) можуть гнучко інтегруватися із етапами художньо – педагогічної драматургії. Створення уроку ХК, як і будь-якого уроку галузі “Мистецтво” є творчим та індивідуальним процесом, але слід зорієнтуватися на певних закономірних етапах створення заняття, з метою полегшення процесу підготовки уроку для майбутнього вчителя.

Питання для самоконтролю

1. Розкрийте особливості уроків художньої культури.
2. Схарактеризуйте особливості визначення теми та мети уроку.
3. Розкрийте особливості структури уроку художньої культури.

Практичні завдання

1. Виокремити та проаналізувати специфічні особливості уроків художньої культури у порівнянні з іншими уроками.
2. Розкрити особливості реалізації основних педагогічних засад художньо-естетичного виховання.
3. Розробка структури уроку з урахуванням композиції та драматургії.

Рекомендована література:

Основна: 1, 2, 9, 11.

Додаткова: 2, 3.

Тематика рефератів:

1. Унікальні особливості уроків художньої культури.
2. Композиція та драматургія як основа підготовки до уроку художньої культури.

2.6 Загальна характеристика світової художньої культури.

Мета: дати студентам уявлення про феномен культури взагалі; співвідношення естетичної та художньої культури.

План заняття

1. Культура та її типологія.
2. Естетична та художня культура.
3. Сутність художньої культури.

Методичні рекомендації щодо вивчення питань теми.

Важливість першого питання полягає у розгляді різних підходів до тлумачення поняття «культура». Об'єктивному розумінню феномену сприятиме здійснення типологізації художньої культури за правилами діалогу, спілкування культур – минулої і сучасної, за відмови від ідеалізації, архаїзації та модернізації культури минулого. Для процедури типологізації культури слід враховувати загальний зміст соціокодів – способів організації соціальної інформації, що гарантували дієвість механізмів спілкування. Необхідним має стати розуміння студентами того, що художня культура є самосвідомістю культури, її осмисленням, образом її регіонального, соціального, національного, соціально-естетичного існування.

При розгляді другого питання студенти мають усвідомити художню культуру як ядро естетичної культури. Естетична культура включає професійну художню культуру, народну творчість, художню самодіяльність, дизайн, моду, естетичні елементи в праці, побуті, організації відпочинку, суспільно-політичній діяльності, спілкуванні, природі, естетичне виховання та, власне, пізнання самої естетичної культури. Система естетичної культури складається з природи, естетичних цінностей, художньої творчості, естетичних потреб, естетичних відносин та естетичного освоєння. Художня культура реалізується у системі «художнє виробництво (творчість та її твори) – художня потреба художнє освоєння, споживання художніх цінностей».

Третє питання присвячене розкриттю сутності художньої культури. Поняття «художня культура» насамперед відображає якісну сутність

існування мистецтва в суспільстві, його значення в системі естетичних координат, в системі культури та в системі суспільства, тобто його соціально-естетичну ефективність. Студенти мають розуміти художню культуру як збірне поняття, що окреслює цілісну, специфічну сферу суспільного життя, в якій відбувається духовна, культурна діяльність, що має глобальний універсальний вплив на індивідуалізацію людини, формування її як гуманістично-творчої особистості.

Питання для самоконтролю

1. Сутність культури у суспільстві.
2. Схарактеризуйте співвідношення понять «естетична культура» та «художня культура».
3. Розкрийте сутність поняття «художня культура».

Практичні завдання

1. Застосувати процедуру типологізації для з'ясування сутності культури.
2. Провести порівняльний аналіз понять «естетична культура» та «художня культура».
3. Розробка структури уроку з урахуванням композиції та драматургії.

Рекомендована література:

Основна: 1, 3, 10.

Додаткова: 6, 9.

Тематика рефератів:

1. Типологізація культури.
2. Художня культура як частина естетичної культури.

2.7 – 2.13 Історичні аспекти світової художньої культури (14 год).

Мета: розглянути особливості розвитку художньої культури різних історичних періодів.

План заняття

1. Художня культура Давніх цивілізацій.
2. Художня культура України.
3. Художня культура Середньовіччя.
4. Художня культура Відродження.
5. Художня культура нового часу.
6. Художня культура ХІХ ст.
7. Художня культура ХХ та ХХІ ст.

Методичні рекомендації щодо вивчення питань теми.

Практичні заняття, які розкривають особливості історичного розвитку художньої культури є надзвичайно важливими у підготовці студентів. Адже застосування принципу історизму у вивченні мистецтва зумовлене тим, що ознайомлення з поліфонією людського буття сприяє залученню особистості до діалогу, в якому вона осягає власну сутність. Завдяки історичному мисленню приходить розуміння глибокої залежності художніх явищ від явищ суспільного життя, усвідомлення того, в яких конкретних історичних ситуаціях і чому виникли ті чи інші художні явища. На основі двох домінуючих універсальних ідей європейської парадигми мислення – генезису і розвитку – відбувається зближення історичних, гносеологічних та еволюційних понять.

Розгляд кожного історичного періоду відбувається не ізольовано, а у зв'язку та у порівнянні з попереднім. Такий підхід дозволить студентам усвідомити цілісність системи художньої культури та принцип історизму.

Кожен історичний період розглядається за єдиним алгоритмом, який дозволяє комплексно окреслити особливості його художньої культури. Такий алгоритм являє собою:

1. Періодизація історичного періоду.

2. Загальна характеристика історичного періоду (географічні, соціально-економічні та мистецько-культурні особливості).
3. Аналіз розвитку різних видів мистецтв (архітектура, скульптура, живопис, література, театр та ін.)
4. Вивчення творчості видатних культурних діячів та аналіз визначних шедеврів художньої культури.

Рекомендована література:

Основна: 13, 14, 15, 17.

Додаткова: -

Тематика рефератів:

1. Синкретичний характер первісної культури.
2. Теорії виникнення мистецтва.
3. Мистецтво доби неоліту.
4. Мистецтво Вавилону.
5. Мистецтво Ассирії.
6. Архітектура Єгипту.
7. Скульптура Давньої Греції.
8. Архітектура Давньої Греції.
9. Мистецтво Романського стилю.
10. Готичне мистецтво.
11. Титани епохи Відродження.
12. Архітектура Бароко.
13. Живопис Рококо.
14. Література Нового часу.
15. Мистецтво модерну.
16. Мистецтво постмодернізму та авангарду.

2.15 Методи організації навчально-пізнавальної діяльності учнів на уроках художньої культури.

Мета: Ознайомити учнів із специфічними методами навчання художньої культури та навчити використовувати їх у різних аспектах навчально-виховного процесу.

План заняття

1. Інтерактивні методи на уроках художньої культури .
2. Методи стимулювання пізнавальної діяльності.
3. Методи контролю діяльності учнів на уроках художньої культури.

Методичні рекомендації щодо вивчення питань теми.

Важливість першого питання полягає у тому, володіння інтерактивними методами навчання та їх використання у навчально-виховному процесі значно підвищує рівень навчання та інтерес до предмету. Інтерактивна взаємодія виключає як домінування одного учасника навчального процесу над іншими, так і однієї думки над іншою. Під час інтерактивного навчання учні вчаться бути демократичними. Спілкуватися з іншими людьми, критично мислити, приймати продумані рішення. Необхідно, однак, знаючи основні інтерактивні методи навчання використовувати їх на уроці дозовано, доречно та ефективно.

При розгляді другого питання студенти мають усвідомити, що ефективне навчання художній культурі є можливим лише за умови наявності пізнавального інтересу в учнів, зацікавленості предметом. Для того, щоб стимулювати навчальну діяльність учнів, учитель повинен вдало використовувати на уроках художньої культури різноманітні методи, які б допомогли у формуванні позитивних мотивів учіння, що стимулюють пізнавальну активність, сприяють збагаченню навчальною інформацією, потрібних навичок та бажанням розвитку творчих здібностей. До них належать методи формування пізнавальних інтересів та методи стимулювання обов'язку і відповідальності у навчанні.

Третє питання присвячене розкриттю сутності методів контролю діяльності учнів на уроках художньої культури. Студенти мають усвідомити, що основна мета контролю знань і умінь полягає у виявленні досягнень, успіхів учнів; у вказівці шляхів вдосконалення, поглиблення знань, умінь, з тим, щоб створювалися умови для подальшого включення школярів в активну творчу діяльність. Правильно поставлений контроль навчальної діяльності учнів дозволяє вчителю оцінювати одержувані ними знання, уміння, навички, вчасно надати необхідну допомогу і добиватися поставлених цілей навчання, є так званою "зворотним зв'язком" між вчителем і учнем, тим етапом навчального процесу, коли вчитель отримує інформацію про ефективність навчання предмета.

Питання для самоконтролю

1. Схарактеризуйте особливості використання інтерактивних технологій на уроках художньої культури.
2. Розкрийте особливості використання окремих інтерактивних методів на уроках художньої культури.
3. Розкрийте значення контролю знань, умінь і навичок на уроках художньої культури.

Практичні завдання

1. Зібрати колекцію інтерактивних методів навчання на уроках художньої культури.
2. Розкрийте особливості використання методів стимулювання пізнавальної діяльності школярів на уроках художньої культури.
3. Проаналізуйте особливості використання методів контролю знань, умінь і навичок на уроках художньої культури.

Рекомендована література:

Основна: 1.

Додаткова: 2, 6, 9.

2.16 Методика викладання художньої культури (інтегрований курс «Мистецтво») в 9 класі.

Мета: Ознайомити студентів з методичними особливостями викладання художньої культури (інтегрований курс «Мистецтво») у 9 класі.

План заняття

1. Вікові та психологічні особливості учнів в аспекті мистецького навчання.
2. Методичні особливості викладання художньої культури (інтегрований курс «Мистецтво») у 9 класі.
3. Особливості тематично-календарного планування.

Методичні рекомендації щодо вивчення питань теми.

Результатом вивчення першого питання має стати розуміння детермінації поведінки підлітків особливостями розвитку їх психічних процесів. Все це має обов'язково враховувати вчитель, щоб мистецьке навчання було максимально комфортним для учнів та ефективним. Зокрема вчитель у навчально-виховному процесі має враховувати те, що підлітковий вік – складний відповідальний період становлення особистості (період другого народження особистості), в якому формується соціальна спрямованість і моральна свідомість: моральні погляди, судження, оцінки, уявлення про норми поведінки, запозичені у дорослих. Завданням педагогів є розвиток у підлітків вольової поведінки, використовуючи для цього емоційно привабливі цілі, підтримуючи їх наміри й уявлення про можливість досягти власного рівня домагань.

При розгляді другого питання студенти мають усвідомити методичні особливості мистецького навчання у 9 класі. Вчитель повинен розуміти, що на завершальному етапі художньої освіти в школі культурологічний аспект опанування мистецтв стає провідним. Уроки мистецтва потрібно проводити на засадах синтезу словесної, музичної, візуальної та інших видів художньої творчості. Навчальний предмет «Мистецтво» активно сприяє формуванню компетентності обізнаності та самовираження у сфері культури. Адже у

процесі опанування мистецтва учні вчать орієнтуватися у культурному розмаїтті на основі українських та зарубіжних творів мистецтва, в результаті чого у підлітків формується розуміння загальнолюдських, естетичних та художніх цінностей, транслятором яких є мистецтво; усвідомлення української культурної ідентичності, виявлення шани до мистецького надбання українського народу і гордості за нього, пропагування національної культури через власну художньо-творчу діяльність; усвідомлення необхідності збереження художнього надбання людства. Тому саме на ці уміння та якості важливо спрямовувати педагогічну увагу у процесі опанування учнями мистецтва.

Третє питання присвячене аналізу особливостей тематичного планування уроків мистецтва. План поділений на розділи і теми. Темі розкриваються комплексно, використовуючи інтеграцію образотворчого мистецтва, музичного мистецтва та екранних видів мистецтва. Як обов'язковий важливий компонент у кожній темі реалізується сприймання мистецтва (образотворчого, музичного, екранного). Плануванням передбачене використання мистецьких шедеврів, кращих зразків вітчизняного та світового мистецтва.

Питання для самоконтролю

1. Які особливості психічних новоутворень учнів 9 класу обов'язково необхідно враховувати у навчально-виховному процесі?
2. Наведіть характерні методичні особливості викладання мистецтва у 9 класі.
3. Розкрийте особливості підходів до календарно-тематичного планування уроків мистецтва у 9 класі.

Практичні завдання

1. Встановіть причинно-наслідкові зв'язки між кризами та новоутвореннями психіки дітей та методикою навчання мистецтва.
2. Підберіть основні форми, методи і прийоми навчання мистецтва у 9 класі, враховуючи вікові та психологічні особливості учнів.

3. Розробити календарно-тематичне планування одного розділу програми на вибір. Підберіть наочно-дидактичні матеріали.

Рекомендована література:

Основна: 5, 6, 12.

Додаткова: 9.

Тематика рефератів:

1. Кризи та психологічні новоутворення учнів підліткового віку.
2. Підходи до календарно-тематичного планування уроків мистецтва.

2.17 - 2.18 Методика викладання художньої культури у 10-11 класах.

Мета: Ознайомити студентів з методичними особливостями викладання художньої культури у 10-11 класах.

План заняття

1. Вікові та психологічні особливості учнів в аспекті мистецького навчання.
2. Методичні особливості викладання художньої культури у 10-11 класах.
3. Особливості тематично-календарного планування.

Методичні рекомендації щодо вивчення питань теми.

Результатом вивчення першого питання має стати розуміння детермінації поведінки підлітків особливостями розвитку їх психічних процесів. Все це має обов'язково враховувати вчитель, щоб мистецьке навчання було максимально комфортним для учнів та ефективним. Зокрема вчитель у навчально-виховному процесі має враховувати те, що старший шкільний вік є сенситивним (чуттєвим) у формуванні світогляду, виробленні стратегії життя, визначенні життєвих планів, формуванні вміння творити власну долю, активно, відповідально й ефективно реалізовувати громадянські права та обов'язки. Нових рис, порівняно з підлітковим віком, набувають їхні пізнавальні інтереси, зокрема до самостійних видів навчальної роботи.

При розгляді другого питання студенти мають усвідомити методичні особливості мистецького навчання у 10-11 класах. Вчитель повинен розуміти, що на завершальному етапі художньої освіти в школі культурологічний аспект опанування мистецтв стає провідним. Крім того, у старшій профільній школі важливим постає завдання професійної орієнтації учнів. Для цього варто, зокрема, у профільних класах посилити практичну спрямованість курсу через систему спеціальних творчих завдань з урахуванням інтересів учнів, які водночас виконують функцію «професійних випробувань» з метою реалізації й перевірки знань й умінь учнів.

Третє питання присвячене аналізу особливостей тематичного планування уроків мистецтва. План поділений на розділи і теми. Темі розкриваються комплексно, використовуючи інтеграцію образотворчого мистецтва, музичного мистецтва та екранних видів мистецтва. Як обов'язковий важливий компонент у кожній темі реалізується сприймання мистецтва (образотворчого, музичного, екранного). Плануванням передбачене використання мистецьких шедеврів, кращих зразків вітчизняного та світового мистецтва.

Питання для самоконтролю

1. Які особливості психічних новоутворень учнів 10-11 класу обов'язково необхідно враховувати у навчально-виховному процесі?
2. Наведіть характерні методичні особливості викладання мистецтва у старших класах.
3. Розкрийте особливості підходів до календарно-тематичного планування уроків мистецтва у старших класах.

Практичні завдання

1. Встановіть причинно-наслідкові зв'язки між кризами та новоутвореннями психіки дітей та методикою навчання мистецтва у старших класах.
2. Підберіть основні форми, методи і прийоми навчання мистецтва у старших класах, враховуючи вікові та психологічні особливості учнів.
3. Розробити календарно-тематичне планування одного розділу програми на вибір. Підберіть наочно-дидактичні матеріали.

Рекомендована література:

Основна: 4, 5.

Додаткова: 6, 8, 9.

Тематика рефератів:

1. Кризи та психологічні новоутворення учнів старших класів.
2. Підходи до календарно-тематичного планування уроків мистецтва.

2.19 Методика позакласної роботи з художньої культури.

Мета: Ознайомити студентів з методичними особливостями здійснення позакласної роботи з художньої культури.

План заняття

1. Суть і специфіка позакласної роботи в сучасній школі.
2. Методика гурткової роботи з художньої культури.
3. Позаурочні художньо-мистецькі заходи з художньої культури.

Методичні рекомендації щодо вивчення питань теми.

При розгляді першого питання студенти мають усвідомити особливості позакласної роботи, її специфіку, значення та зв'язок з урочним навчанням. Позакласна діяльність охоплює всю освітньо-виховну роботу в позаурочний час і спрямована вона на забезпечення потреб особистості у творчій самостійній діяльності за інтересами, стимулювання її творчого самовдосконалення та задоволення потреб дітей і молоді у професійному самовизначенні відповідно до здібностей. Керівними положеннями, що відображають загальні закономірності процесу виховання і визначають вимоги до змісту організації та методів позакласної роботи є низка принципів, дотримання яких сприятиме ефективному її здійсненню.

При розгляді другого питання студенти мають усвідомити суть та специфіку гурткової роботи як важливої частини навчально-виховного процесу з художньої культури. Гурткова робота розвиває естетичні та художні смаки учнів, поглиблює їх знання, розвиває їх творчі здібності, виховує почуття краси. Добре спланована гурткова робота аж ніяк не перевантажує учнів. Навпаки, вона значно полегшує сприйняття та засвоєння матеріалу на уроках, допомагає учням працювати за покликанням. У процесі гурткової роботи педагог має змогу глибше пізнати особистість кожного вихованця, допомогти йому самовизначитись. Гурткова робота нерозривно зв'язана з навчально-виховним процесом, що здійснюється на уроках і ґрунтується на знаннях і навичках, набутих учнями на заняттях. Характерною особистістю гурткової роботи є те, що вона не регламентується

обов'язковими програмами, а це надає їй гнучкості і дозволяє краще враховувати прагнення кожної дитини.

Третє питання присвячене розгляду особливостей позаурочних художньо-мистецьких заходів з художньої культури. Вчитель повинен орієнтуватися в основних формах та видах позаурочних заходів, щоб доцільно використовувати їх навчально-виховному процесі. Необхідним також є вміння планувати організовувати та проводити позаурочні заходи різних видів і форм, а також здійснювати їх самоаналіз.

Питання для самоконтролю

1. Схарактеризуйте особливості позакласної та позаурочної діяльності у сучасній школі.
2. Розкрийте особливості здійснення гурткової роботи з художньої культури.
3. Розкрийте особливості підготовки, організації та проведення позаурочних мистецьких заходів з художньої культури.

Практичні завдання

1. Розкрийте значення позакласної роботи у навчально-виховному процесі з художньої культури.
2. Розробіть основні теоретичні положення гуртка з художньої культури (вільний вибір).
3. Підготувати колекцію позаурочних мистецько-художніх заходів.

Рекомендована література:

Основна: 3, 9, 17.

Додаткова: 1, 5, 6.

Тематика рефератів:

1. Особливості гурткової роботи в сучасній школі.
2. Нетрадиційні позаурочні заходи мистецького спрямування.

IV. ПЕРЕЛІК ЕКЗАМЕНАЦІЙНИХ ПИТАНЬ.

Орієнтовний перелік питань на екзамен.

1. Форми організації навчання світової художньої культури. Сучасний стан та проблеми методики викладання світової художньої культури в школі.
2. Значення шкільного курсу художньої культури і методики його викладання у формуванні професійного становлення.
3. Урок художньої культури. Інтерактивні уроки художньої культури. Особливості проведення бінарних уроків.
4. Урок-проект з художньої культури. Методика проведення проектної діяльності.
5. Аналітико-синтетична діяльність учнів 9 – 11 класів у ході вивчення світової художньої культури.
6. Особливості аналізу творів мистецтва.
7. Позакласна робота з шкільного курсу художньої культури. Завдання позаурочної роботи з шкільного курсу художньої культури.
8. Мета і завдання позакласної роботи з курсу художньої культури. Основні напрямки позаурочної роботи з курсу художньої культури.
9. Форми і методи організації позакласних занять. Методика проведення масових і групових форм роботи.
10. Організація гуртків. Основні напрями діяльності клубів.
11. Відтворення художньо-мистецьких знань у творчій діяльності учнів. Шкільні екскурсії з вивчення творів художньої культури й мистецтва.
12. Факультативні заняття з шкільного курсу художньої культури. Мета впровадження факультативних занять з шкільного курсу художньої культури в навчально-виховний процес школи.
13. Специфіка факультативних занять з художньої культури. Основні завдання факультативних курсів.
14. Загальна характеристика факультативів з художньої культури.

15. Форми проведення занять та організаційні питання.
16. Етапи вивчення художньо-мистецьких тем на факультативних заняттях. Роль факультативних занять у виховній та навчальній роботі.
17. Особливість уроків художньої культури.
18. Характеристика навчальних програм з художньої культури.
19. Методика подачі художнього образу.
20. Методи організації пізнавальної діяльності учнів на уроках художньої культури.
21. Методи стимулювання пізнавальної діяльності учнів на уроках художньої культури.
22. Методи активізації оцінної діяльності на уроках художньої культури.
23. Методи емоційного стимулювання учнів на уроках художньої культури.
24. Методика викладання художньої культури у 9 класі.
25. Методика викладання художньої культури у 10 класі.
26. Методика викладання художньої культури у 11 класі.
27. Розподіліть матеріал програмної теми «Художні напрями та стилі» у 9 класі на окремі уроки, сформулюйте назви тем уроків. Визначте триєдину мету.
28. Охарактеризуйте методи емоційного стимулювання діяльності учнів на уроках художньої культури.
29. Розкрийте методику підготовки ділових ігор з теми «Скульптура — гімн людині» в 11 класі.
30. Обґрунтуйте використання методів контролю навчально-пізнавальної діяльності учнів з розділу «Музична культура» в 10 класі.
31. Розкрийте особливості мотивації навчально-пізнавальної діяльності учнів з теми «Художня культура рідного краю» в 9 класі.
32. Поясніть методику організації практичної роботи учнів на уроці з теми «Японський театр» в 11 класі.

33. Проаналізуйте навчальну програму курсу «Художня культура» для 9-11 класів.
34. Охарактеризуйте навчальні посібники зі шкільних курсів «Художня культура України» та «Художня культура світу», а також періодичні видання, популярну літературу та навчально-методичні посібники для вчителів з художньої культури.
35. Охарактеризуйте предмет, мету, основні завдання, структуру та зміст курсу «Методика викладання художньої культури, етики, естетики».
36. Розкрийте методику викладання та закріплення нового матеріалу на уроці з теми «Італія — батьківщина оперного мистецтва» в 11 класі.
37. Поняття культури та його сутність. Структура культури.
38. Особливості духовної культури первісного суспільства (форми релігійних вірувань, походження мистецтва та його особливості).
39. Художня культура середньовічної Європи.
40. Мистецькі здобутки епохи Відродження.
41. Національно-культурні особливості розвитку Класицизму і Просвітництва в західноєвропейській культурі.
42. Особливості розвитку художньої культури XVII ст. Бароко як світоглядна система і мистецький стиль.
43. Новий час як епоха мистецького плюралізму.
44. Національна специфіка романтизму в мистецтві європейських країн.
45. Тенденції розвитку сучасної художньої культури. Дуалістичний характер культури постмодернізму.
46. Українська культура як самобутнє духовне утворення.

V. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

ОСНОВНА

1. Аристова Л. Вивчення художньої культури. *Завуч.* 2006. №7(березень). С. 6–9.
2. Державний стандарт загальної середньої освіти в Україні: освітня галузь "Художня культура". Київ, 1997. 28 с
3. Ковальова С. Упровадження інтегрованих курсів "Мистецтво", "Художня культура" в загальноосвітніх навчальних закладах *Мистецтво та освіта.* 2009. № 2. С. 7–12.
4. Ляшенко І.Ф. Українська художня культура: навч. посіб. для вузів. Київ, 1996. 416 с.
5. Масол Л. Основи художньої культури. *Художня культура. 9 клас : підручник для 9 класу загальноосвіт. навч. закладів.* Київ, 2009. С. 144 – 283.
6. Масол Л.М. Художня культура. 9 клас: підруч. для загальноосвіт. навч. закл. Київ, 2009. 288 с.
7. Миропольська Н.Є. Мистецтво слова в структурі художньої культури учня: теорія і практика : монографія. – Київ, 2002. 204 с.
8. Назаренко Н.В., Ковальова І.О., Мерзлікіна М.М. Художня культура. 11 клас: рівень стандарту: підруч. для загальноосвіт. навч. закл. Харків, 2012. 224 с.
9. Основи художньої культури : навч. посібник для студ. вузів. Ч.1 : Теорія та історія світової художньої культури / за ред. В.О. Лозового. – Харків, 1997.320с.
10. Українська художня культура: історія та сучасні проблеми : зб. наук. пр. / авт.кол. О.І. Безгін [та ін.]. – Київ, 2012. 256 с
11. Хіміна Л.Ф. Використання елементів етносу під час викладання курсу "Художня культура". *Мистецтво в школі.* 2015. № 8. С. 2–8.

12. Художня культура. 9 клас : підруч. для загальноосвіт. навч. закл. / авт. Н.В. Назаренко [та ін.]. Харків, 2009. 256 с
13. Шейко В.М., Гаврюшенко О.А., Кравченко О.В. Історія художньої культури: Середньовіччя. Відродження : підруч. для студ. вузів мистецтва і культури. Харків, 2001. 190 с.
14. Шейко В.М., Гаврюшенко О.А., Кравченко О.В. Історія художньої культури: Первісність. Стародавній світ: підруч. для студ. вузів мистецтва і культури. Харків, 1999. 210 с.
15. Шейко В.М., Гаврюшенко О.А., Кравченко О.В. Історія художньої культури: Візантія. Арабо-мусульманський світ. Китай. Японія : підруч. для студ. вузів мистецтва і культури. Харків, 2001. 182 с.
16. Шейло В.М., Тишевська Л.Г. Історія української художньої культури: підруч. для студ. вузів мистецтва і культури. – Харків, 1999. 196 с.
17. Щолокова О.П., Шип С.В., Шевнюк О.М. Світова художня культура: від первісного суспільства до початку середньовіччя: навч. посібник для студ.вузів. – Київ, 2004. 175с.

ДОДАТКОВА

1. Аристова Л.С. Формування у старшокласників естетичного ставлення до мистецтва в процесі вивчення художньої культури: дис. ... канд. пед. наук : 13.00.07. Київ, 2008. 235 с.
2. Волкович Н.А., Беспамятных Н.Н., Журавлєва Н.Н. Методика преподавания мировой и отечественной художественной культуры: пособие. Гродно, 2002. 102 с.
3. Добрович А.Б. Анатомия диалога. Хрестоматия по педагогической психологии. Москва, 1995. С. 182–215.
4. Масол Л.М., Миропольська Н.Є. Художня культура: програма для загальноосвітніх навчальних закладів художньо-естетичного напрямку

- 10-11 класи (профільний рівень). *Мистецтво та освіта*. 2010. № 1. С. 2–11.
5. Миропольська Н.Є. Формування художньої культури учнів загальноосвітньої школи засобами мистецтва слова: дис... д-ра пед. наук: 13.00.01. Київ, 2003. 414 с.
 6. Пешикова Л.В. Методика преподавания мировой художественной культуры: пособие для учителя. Москва, 2003. 96 с.
 7. Роджерс К., Джером Ф. Свобода учиться. Москва, 2002. 527 с.
 8. Токмань Г.Л. Методика викладання української літератури в старшій школі: екзистенціально-діалогічна концепція. Київ, 2002. 320 с.
 9. Щолокова О.П. Методика викладання світової художньої культури: підручник для студ. пед. ун-тів. Вид. 2-е. Київ, 2009. 288 с.

МЕТОДИЧНЕ ВИДАННЯ

МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ХУДОЖНЬОЇ КУЛЬТУРИ

Методичні рекомендації до практичних занять для студентів
спеціальності 014 Середня освіта (музичне мистецтво)

Технічний редактор О.І.Полковник

Комп'ютерний набір Р.М.Силко

*Свідоцтво про державну реєстрацію
друкованого засобу масової інформації
серія КВ № 17500-6250 ПР від 16.11.2010 р.*

Підписано до друку 22.11.2018 р. Формат 60x90 1/16.
Папір офсетний. Друк на різнографі.
Ум.друк.арк. 3,04 Обл.-вид. 2,32 Наклад 50 прим.
Редакційно-видавничий відділ ЧНПУ імені Т.Г.Шевченка.
14013, м.Чернігів, вул. Гетьмана Полуботка, 53, к.208.
Тел.65-17-99.
Chnpu.tipograf@gmail.com